

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської студентсько-викладацької науково-практичної інтернет-конференції

(21 травня 2024 року)

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

**Збірник наукових праць
за матеріалами
Всеукраїнської студентсько-викладацької науково-практичної
інтернет-конференції
(21 травня 2024 року)**

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2024

УДК 159.98:316
А 43

Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету ім. Івана Франка
(протокол № __ від __.08.2024 року)

Рецензенти:
Валентин МОЛЯКО, доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник лабораторії психології творчості Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України
Ірина ЯКИМЧУК, кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології Уманського державного педагогічного Павла Тичини
Ольга СТАХОВА, кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

А 43 Актуальні проблеми психічного здоров'я: Збірник наукових праць [за матеріалами Всеукраїнської студентсько-викладацької науково-практичної інтернет-конференції] / Ред. колегія: К. Гавриловська, І. Загурська, Г. Пирог, Ю. Дем'янчук / Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 368 с.

У збірнику подано наукові праці учасників Всеукраїнської студентсько-викладацької науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми психічного здоров'я», яка відбулася 21 травня 2024 року в м. Житомирі на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка за ініціативи кафедри соціальної та практичної психології. Збірник адресовано науковцям, фахівцям-практикам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами психічного здоров'я.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки редакторів можуть не збігатися з позицією авторів.

УДК 159.98:316
© Автори публікацій, 2024
© Житомирський державний університет імені Івана Франка, оригінал-макет, 2024
© Кафедра соціальної та практичної психології, 2024

Література:

1. Біла І. Формування світогляду дитини в умовах сімейного виховання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2016. № 7. С. 15-20.
2. Голдобіна К. Будуємо гуманні взаємини батьків і дітей. *Дошкільна освіта.* 2011. № 2. С. 92-102.
3. Лисенко Л. Сім'я як життєтворча система розвитку особистості. *Психолог дошкілля.* 2015. № 11. С. 21-27.
4. Ригель О. Первісток та друга дитина в сім'ї: чи безумовна любов. *Практичний психолог: дитячий садок.* 2016. № 2. С. 49-50.
6. Токарєва Л. Сім'я як простір виховання дошкільника. *Дошкільна освіта.* 2010. № 2. С. 89-94.
7. Ярмолицька С. Формування гармонійних батьківсько-дитячих відносин у родині. *Психолог.* 2014. № 24. С. 21–25.
8. Роль сім'ї у збереженні психічного здоров'я дітей URL: https://vseosvita.ua/library/rol-simi-u-zberezenni-psihicnogo-zdorova-ditej-90403.html (дата звернення: 29.05.2024).

Ганна Дьоміна
кандидатка психологічних наук, доцентка
кафедри психосоматики та психології здоров'я факультету психології
Марина Ліщук
здобувачка бакалаврського рівня вищої освіти
за спеціальністю «Психологія»
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТІВ ТА ПРИЧИНИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ

Сімейні взаємини – це складний феномен, що включає як міфологічні, так і сучасні рівні свідомості, а також індивідуальні й колективні, онтогенетичні, соціогенетичні та філогенетичні передумови.

У дослідницьке поле даного феномену включено психологічні, соціологічні, антропологічні, культурологічні погляди таких науковців, як: Л.А. Файнберг, М.І. Пірен, Ю.Д. Семенов, М. Мід, Д.М. Готтман, Е. Берн, Е. Фромм, Д.Д. Фрезер, Д. Аккерман, К.Г. Юнг, А. Адлер, І.С. Кон, М.С. Мацковський, А.С. Співаковська, А.М. Свядощ, В.В. Бойко, О.П. Баклицька, В.С. Торохтій.

У центрі сімейних відносин лежить почуття любові як найвищий прояв емоційного позитивного ставлення однієї людини до іншої. Відносини, що ґрунтуються на цьому почутті, відрізняються великою уважністю, глибоким зануренням та активним спілкуванням на всіх рівнях: фізичному, психологічному та емоційному.

Основа сімейних відносин полягає у високому рівні емоційного зв'язку, який визначається почуттям любові, глибиною спілкування та взаєморозумінням на різних рівнях. Проте, у сучасному світі сімейні конфлікти стають все більш

поширеним явищем, що свідчить про наявність дисгармонії та проблем взаємовідносин в родині. Проблема виявлення сутності, причин, форм прояву конфліктів є на сьогодні особливо актуальною для науки, тому що в період трансформації суспільства зріс показник розлучень, особливо серед молодих сімей [3].

У шлюбі партнер має два протилежних прагнення: до спілкування з іншими і до відсторонення від них. Коли спілкуються тільки один з одним, це швидко набридає і виснажується, вимагаючи розширення соціального кола. Поглиблення у внутрішній світ може відлякати та створювати перешкоди у взаєморозумінні, якщо повністю розкриється глибина відмінностей у життєвих поглядах та особистісних цінностях.

Сімейні конфлікти – це ситуації протистояння або незгоди між членами сім'ї, які виникають внаслідок різниці у поглядах, цінностях, потребах або інтересах. Сімейні конфлікти мають свої особливості, врахування яких необхідне при попередженні і подоланні таких конфліктів [2].

Пірен М.І. приводить ряд чинників, які найчастіше призводять до сімейних конфліктів [1].

- коли ви надто багато чекаєте від партнера (партнерші), роблячи його (її) відповідальними за ваше особисте щастя;
- недбало ставитися до сексуальних потреб у подружньому житті;
- заздрите успіхам партнера (партнерші) у сімейному житті;
- несерйозно ставитися до його (її) проблем і турбот;
- зневагою даєте зрозуміти: «ти вже не така велика цінність для мене»;
- даєте зрозуміти про його (її) зовнішню (внутрішню) непривабливість.

Баклицька О.П. відзначала, що однією з ключових особливостей сімейних конфліктів є їх потенційно значущі соціальні наслідки, які часто можуть бути трагічними. Ці конфлікти часто призводять до різних захворювань у членів сім'ї, а особливо серйозними наслідками вони можуть стати для дітей.

У шлюбах подружжя виникають емоційна неврівноваженість, надмірна критичність до інших, прагнення до лідерства, домінування, відчуженість, підозрілість, недовірливість, скупість у вираженні почуттів, думок, планів.

Об'єктивними причинами подружньої дисгармонії виступають кризи розвитку сім'ї. Джон Готтман зазначав, що кризи закономірні – залежні від тривалості існування сім'ї, які виявляються з більшою чи меншою гостротою у всіх сім'ях. Інший різновид сімейних криз має необов'язковий характер і залежить від індивідуальної історії існування сім'ї [4].

До причин таких криз можна віднести: вікові особливості партнерів, різкі зміни обставин життя, потрясіння (переїзд, хвороба, зменшення бюджету, смерть, народження дитини). Справжні причини конфлікту складно виявити через різні психологічні моменти. По-перше, у будь-якому конфлікті раціональний початок, як правило, прихований за емоціями. По-друге, справжні причини конфлікту можуть бути надійно приховані та психологічно захищені в підсвідомості й проявлятися на поверхні тільки у вигляді прийнятних для Я-концепції мотивів. Здійснення ефективного попередження сімейних конфліктів

вимагає усвідомлення того, що справжні причини конфліктів можуть бути приховані в підсвідомості та проявлятися лише у вигляді прийнятних для Я-концепції мотивів. Крім того, невловимі причини можуть ускладнюватися за рахунок закону кругової каузальності, що проявляється в сімейних стосунках та подружніх конфліктах. Таке ставлення дозволяє розуміти, що деякі навіть незначні розбіжності можуть сприяти згоді у сімейних питаннях та запобігти загостренню конфліктів [1].

Вирішення сімейних конфліктів може бути забезпечене досягненням згоди із спірних питань. Це найсприятливіший варіант подолання будь-яких сімейних конфліктів. Але є і не конструктивні форми подолання таких конфліктів. Прикладом цього може бути припинення контактів з дітьми чи іншими членами сім'ї, позбавлення батьківських прав тощо. Такі наслідки важким тягарем лягають на батьків або дітей, викликають у них важкі емоційно-психологічні переживання.

Література:

1. Пірен М.І., Конфліктологія: Підручник. К.: МАУП. 2007. 360 с.
2. Психодіагностика. Психологічний практикум: навч. Посіб. / Баклицька О.П., Баклицький І.О., Сірко Р.І., Слободяник В.І. Львів: Сполом. 2015. 464с.
3. Gottman, J.M., & Silver, N. (1999). The Seven Principles for Making Marriage Work. New York, NY: Crown Publishers. 288 p.
4. John M. Gottman. (2000). The Marriage Clinic: A Scientifically Based Marital Therapy. New York, NY: W. W. Norton & Company. 448 p.

Інна Загурська
кандидатка психологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціальної та практичної психології
Олена Павловська
здобувачка магістерського рівня вищої освіти
за спеціальністю «Психологія»
Житомирський державний університеті імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ

У дослідженні значення ігрової діяльності для психічного розвитку дітей раннього віку брали участь 15 осіб (діти віком від 1 до 3 років).

Загалом процедура нашого дослідження відповідає *схемі формувального експерименту* із залученням однієї експериментальної групи (учні раннього віку).

Було виділено такі **етапи дослідження**: